საპროექტო ტერიტორიის ისტორიულ-არქიტექტურული კვლევა

თბილისი, ი. აბულაძის ქ. (ყოფ. ჩუბინიძის) №№22,24

ხედი ქუჩიდან, 2019წ

შემსრულებელი
ხელოვნებათმცოდნე – გია ჭანიშვილი;

შ პ ს
„ძველი უბანი“
მარტი
2019

საპროექტო ტერიტორიის ადგილმდებარეობა

საპროექტო ტერიტორია მდებარეობს თბილისის ისტორიულ ნაწილში, ავლაბრის უბან – გარეთ ავლაბარში (ძველი თბილისის გამგეობა), რეგულირების ზონაში, რკინიგზასთან, **ი. აბულაძის ქ. (ყოფ. ჩუბინიძის) №№22,24.** ტერიტორია ორი ნაკვეთისგან შედგება.. ამ ცარიელ ნაკვეთებზე განსაზღვრულია ახალი მოცულობების აგება.

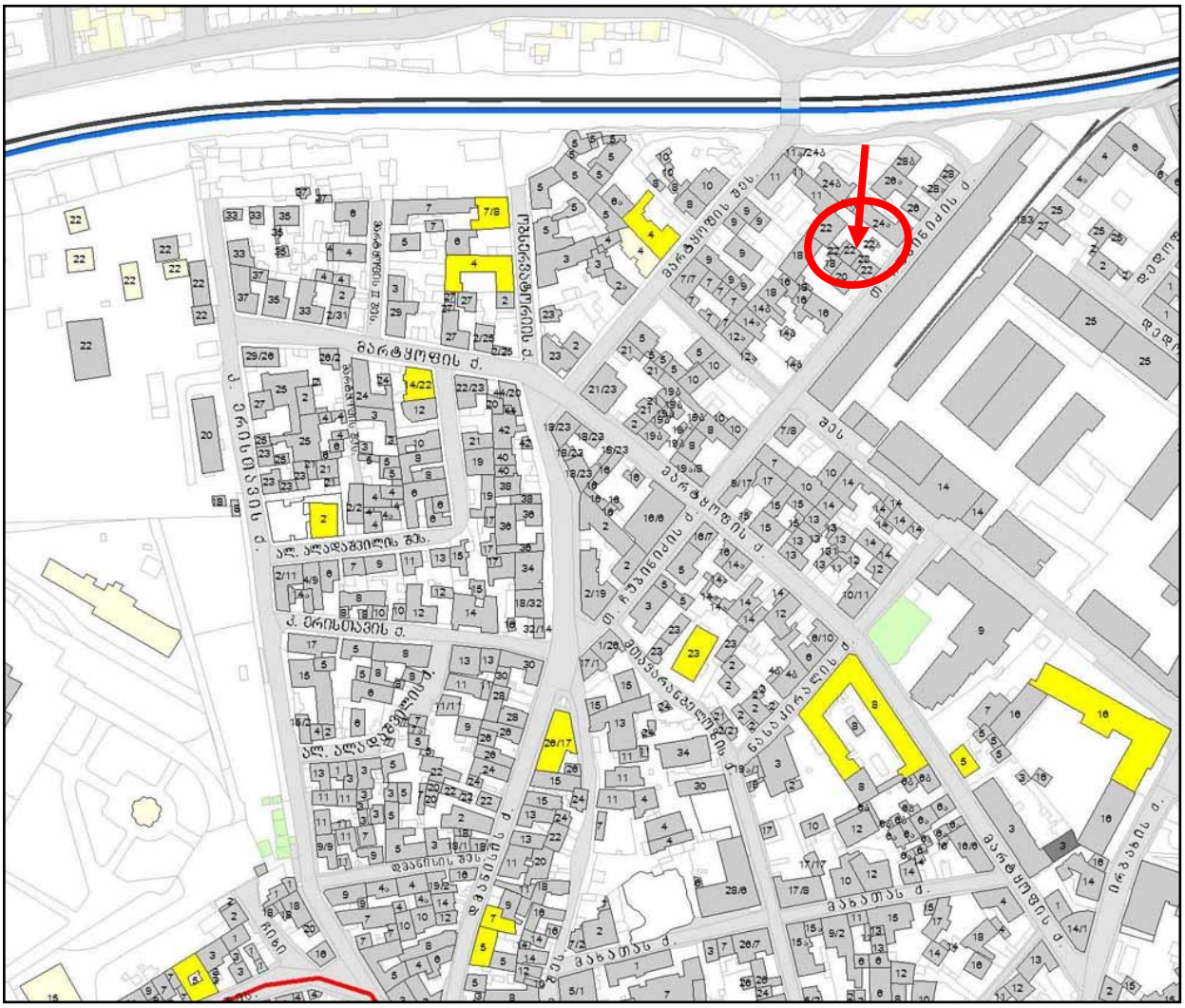
ბარათაშვილის ქ.
ალ. ალადაშვილის ზღვ.
ქ. ერისთავის ქ.
ბარათაშვილის ქ.
ი. აბულაძის ქ.
ნაბადურის ქ.
ვახტანგ გორგასლის ქ.
ვახტანგ გორგასლის ქ.
ბარათაშვილ

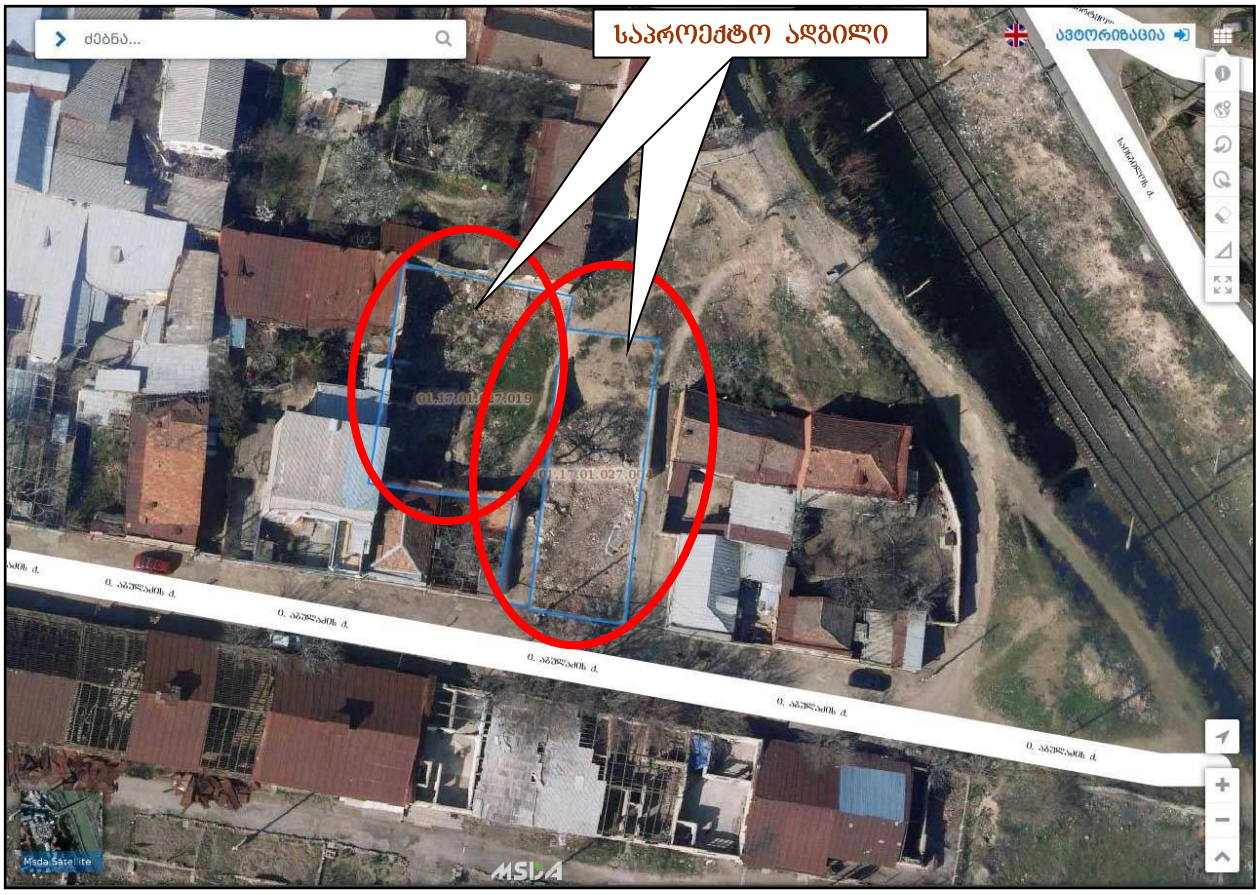

აეროფოტო, 2014წ.

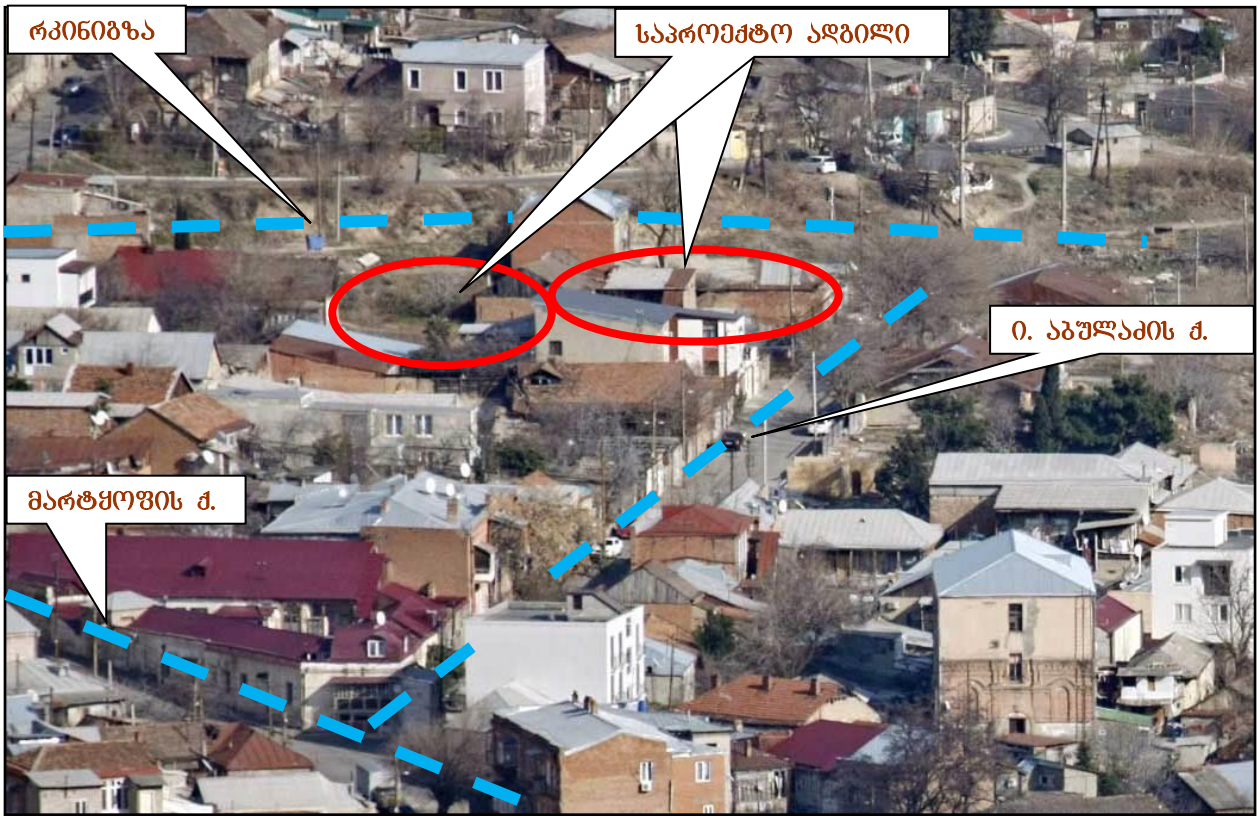

ხედი მთაწმინდიდან, 2019წ.

ეს უბანი გარე ავლაბრის ზედა ნაწილშია, რკინიგზის სიახლოვეს ვიწრო ქუჩების კვარტალში. საპროექტო ტერიტორია **ი აბულაძის (ყოფ. ჩუბინიძის) ქუჩის** ბოლოს მდებარეობს.

განაშენიანების განვითარება

ჩვენთვის საინტერესო მიკრო უბნის განაშენიანების განვითარება გ ა რ ე ა ვ ლ ა ბ რ შ ი დაიწყო XVIII ს-ის მეორე ნახევარში. XIX ს-ის დასაწყისში. აქვე დასავლეთით მდებარეობდა ხოჯა-ვანქის სასაფლაო. სასაფლაოზე XX-XXI სს-ის მიჯნაზე აშენდა სამების სატაძრო კომპლექსი.

თბილისის გეგმა 1867წ.

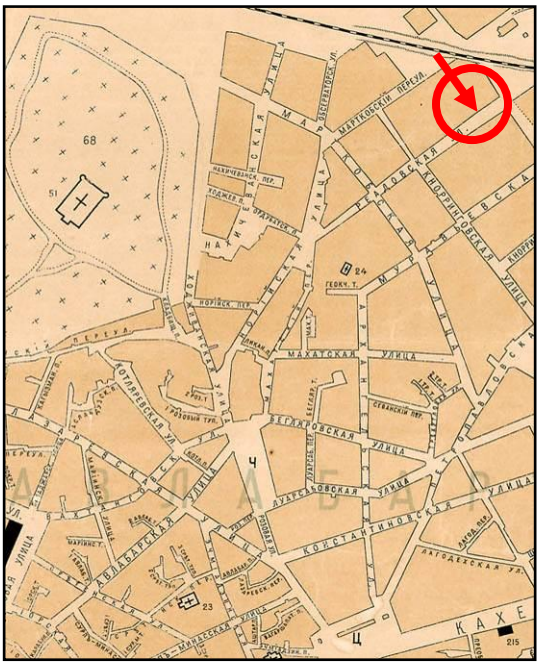

თბილისის გეგმა 1902წ.

ჩვენთვის საინტერესო მიკროუბნის განაშენიანება ჩამოყალიბდა XIX ს-ის II ნახევარში, 1870-იან წლებში რკინიგზის გაყვანის შემდეგ. ამ დროიდან აქ, კახეთის მოედნის (დღეს ავლაბრის მოედანი), ზევით ოდნავ დამრეც ვაკეზე განვითარდა ვიწრო ქუჩების ქსელი. ამ ურბანული კვანძის ღერძი იყო **მარტყოფის ქუჩა.** ეს ქუჩები უკვე აღნიშნულია 1867 წლის თბილისის გეგმაზე სახელის გარეშე. XIX ს-ის ბოლოს კი მათ უკვე დასახელებები აქვთ, რომლებიც იცვლებოდა XX ს-ის განმავლობაში.

რეადის ქ – 1884წ, ჩუბინიძის ქ. – 1921წ, **ი. აბულაძის ქ. 2000-იანი წწ;**
ხოჯა-ვანქის ქ. – 1884წ; რაბადის ქ. – 1921წ კ. ერისთავის ქ. – 1991წ..
მარტყოფის ქუჩა. – 1884წლიდან.
მარტყოფის შეს. – 1884წლიდან.

ამ უბნის ტერიტორიის შედარებით გვიან ათვისების გამო, პრაქტიკულად გამოტოვებულ იქნა ბანიანი ნაგებობების მშენებლობის ეტაპი და პირდაპირ შენდება ორქანობიანი ერთ-ორსართულიანი საცხოვრებელი სახლები, რომელთა შორის ჭარბობს საგარეუბნო ტიპის სტრუქტურები და განაშენიანებასაც ნახევრად საკარმიდამო ხასიათი აქვს. თუმცა ქუჩების პერიმეტრზე განაშენიანებამ თანდათან მწკრივული ხასიათი შეიძინა, კვარტალების შიგნით კი, როგორც წესი, დაცული იყო თავისუფალი მოხაზულობის შიდა ეზოების სტრუქტურა. გვხვდება სახლები მეტ-ნაკლებად ხარისხიანი არქიტექტურული ფასადებით და მათ პირველ სართულებში დატანილი დუქნებით.

ნაგებობათა უმრავლესობა ამ უბანში XIXს-ის ბოლოს და XXს-ის დასაწყისში აშენდა. იმავე დროის და ასეთივე ტიპისა იყო საპროექტო ადგილზე ნაშენი სახლებიც, რომლებიც ამჟამად დანგრეულია.

- უბნის განაშენიანების სტრუქტურა

ი. აბულაძის ქუჩა, ხედი აღმოსავლეთით, 2019წ

ი. აბულაძის ქუჩა საპროექტო ტერიტორიასთან,. 2019წ

ი. აბულაძის ქუჩა, ხედი დასავლეთისკენ, 2019წ.

აბულაძის ცხრა მეტრი სიგანის ქუჩა იწყება დმანისის და მახათას შესახვევის გზაჯვარედინთან. გადაკვეთს მთავარანგელოზის, მარტყოფის ქუჩებს, ი. აბულაძის შესახვევს და სწორი ვექტორით მიუყვება ფერდობის გასწვრივ 320მ-ის მანძილზე რკინიგზამდე. ძირითადად ამ ქუჩაზე ერთ ან ორი, აქა-იქ სამსართულიანი საცხოვრებელი სახლებია აგურით ნაგები შეულესავი და შელესილი ფასადებით. უკანასკნელ ხანს აშენდა ახალი სახლი, რომელიც ოდნავ მოზრდილია ამ ქუჩის მასშტაბისთვის. ქუჩაზე არქიტექტურული ძეგლები არ არის აღნუსხული. აქ მხოლოდ რამდენიმე ფონური ღირებულების ნაგებობაა.

საპროექტო ტერიტორია

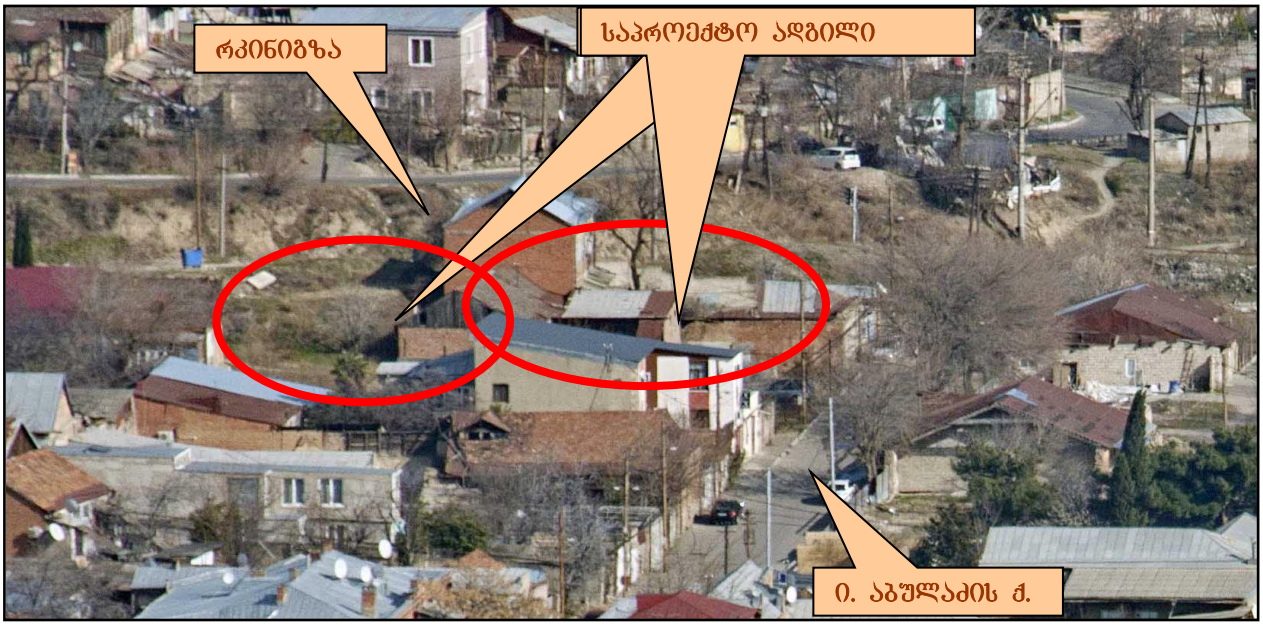

ხედი ი. აბულაძის ქუჩაზე აღმოსავლეთისკენ, 2019წ.

ხედი ი. აბულაძის ქუჩაზე დასავლეთისკენ, 2019წ.

ხედი საპროექტო ტერიტორიისკენ ი. აბულაძის ქუჩიდან, 2019წ.

საპროექტო ტერიტორიაზე ნაკვეთები №22 და №24 ერთმანეთის გვერდითაა და ქუჩიდან წაგრძელებულია შიდა კვარტალისკენ. ამჟამად ორთავე ნაკვეთი ცარიელია და შემორჩენილია მხოლოდ მათი გამყოფი ღობის ნაშთები.

საპროექტო ტერიტორიის ხედი დასავლეთისკენ. 2019წ

№22 საპროექტო ტერიტორიის ხედი დასავლეთისკენ. 2019წ

№24 საპროექტო ტერიტორიის ხედი აღმოსავლეთისკენ. 2019წ

№22 და №24 საპროექტო ტერიტორიის ხედი ი. აბულაძის ქუჩიდან, 2019წ

აეროფოტო, №22 და №24 ნაგებობები, 2005წ

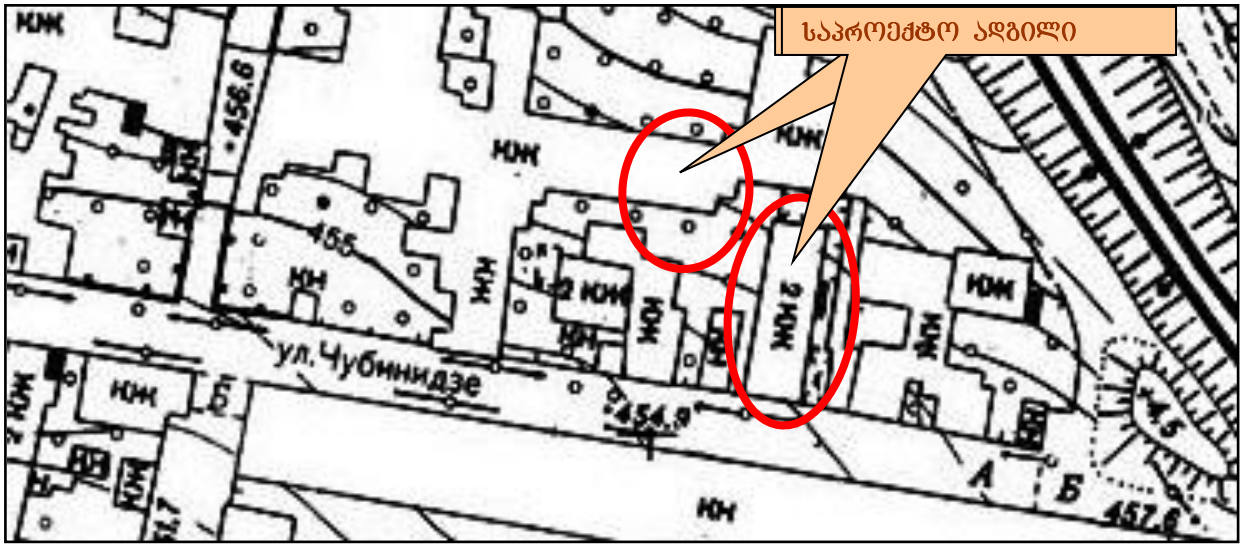

ტოპოგებმა, №22 და №24 ნაგებობები, 1970-იანიწწ

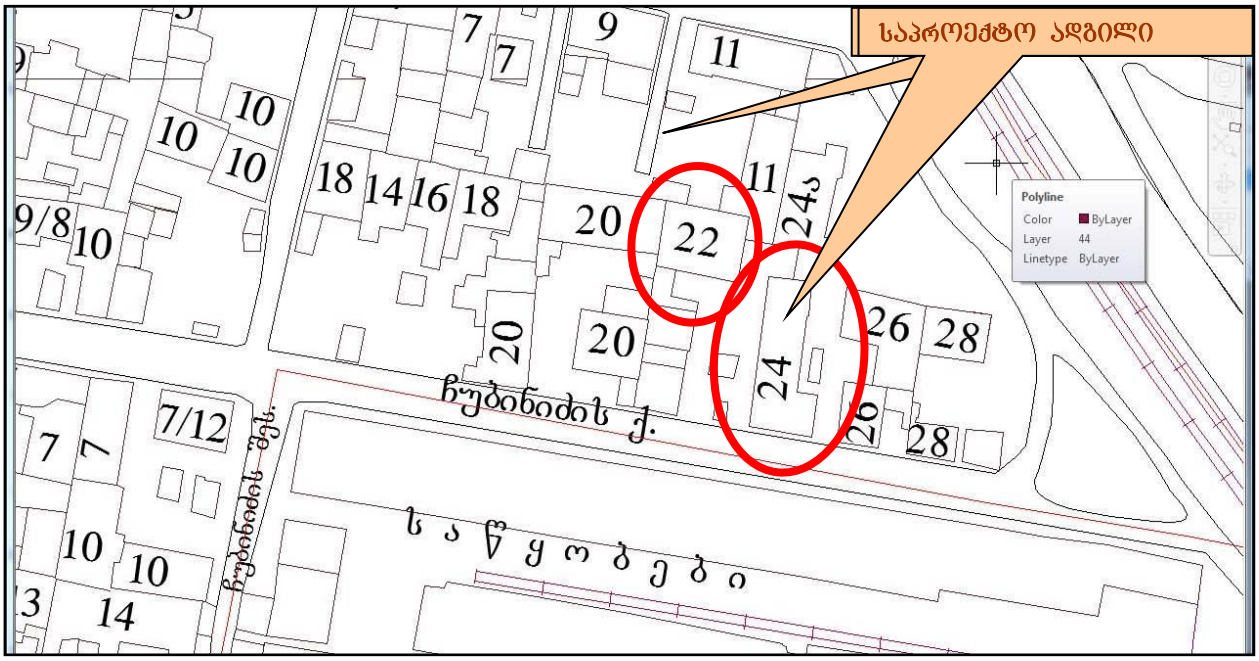

სამისამართო, №22 და №24 ნაგებობები, 1990-იანიწწ

ნაგებობები №24ა და №26 საპროექტო ტერიტორიის ირგვლივ, 2019წ

საპროექტო ტერიტორიის ირგვლივ რამდენიმე მოცულობებისგან შემდგარი საცხოვრებელი სახლებია.

ამჟამად დანგრეული ნაგებობები №22 და №24 საპროექტო ტერიტორიაზე, 2009წ

საპროექტო ტერიტორიაზე სახლი №24 მოკლე გვერდით იდგა ქუჩის პერიმეტრზე და წაგრძელებული იყო შიდა კვარტალისკენ მოკლე შესახვევის გასწვრივ. მას ჰქონდა კონვერტული გადახურვა. სახლი მეორე ნაკვეთზე №22, ასევე კონვერტული გადახურვით, იდგა ქუჩიდან უკან. ორთავე ნაგებობა დღეს დანგრეულია. შემორჩენილია მათი საძირკვლები და სახლი №22-ის ნაშთები, რომელიც შემორჩენილია გვერდითი №20 სახლის კედლებზე. ეს ნაგებობები, თავისი გეგმარებითი სტრუქტურით და ტრადიციული არქიტექტურული იერით, განსაზღვრავდნენ ამ მიკროუბნის გეგმარებით და მხატვრულ სახეს და ჩვეული განწყობა შემოჰქონდათ უბნის განაშენიანებაში.

დასკვნა და რეკომენდაციები

ამგვარად, საპროექტო ტერიტორიაზე მდგომი და ამჟამად დანგრეული ობიექტები და ნაგებობები მის ირგვლივ წარმოადგენენ XIX-XXს-ის დასაწყისის ფართოდ გავრცელებულ ერთ/ორსართულიანი საცხოვრებელი სახლების რიგით ტიპს ავლაბარში, ერთი ან ორი ანფილადური ოთახით და ორ ან ოთხქანობიანი სახურავებით. ეს ნაგებობები არქიტექტურულ-მხატვრული თვალსაზრისით, არ არის ღირებული. თუმცა, თავისთავად საინტერესოა, როგორც განსაზღვრული საამშენებლო ეტაპის ამსახველი რეალობები თბილისის განვითარების ისტორიაში.

ამასთან, სიძველით დაზიანებულია ირგვლივ მდგომი ნაგებობები. განაშენიანების ცალკეული მონაკვეთები დეგრადირებულია და აქ სასურველიც არის ახალი მოცულობების აგება, რომლებმაც უნდა გააუმჯობესონ ურბანული ქსოვილი. მითუმეტეს თუ ეს განხორციელდება კერძო მფლობელების სახსრებით, რადგან ქალაქის ბიუჯეტი ამგვარი ადგილების მოწესრიგებას კიდევ დიდი ხნის განმავლობაში ვერ შეძლებს.

ამიტომ, ახალი ნაგებობის აგება შესაძლებელი ჩანს გარკვეული რეკომენდაციების გათვალისწინებით.

ამიტომ, შესაძლებელია და სასურველიცაა, განსაზღვრული გამომსახველობითი ინტენსივობის და მშენებლობის კარგი ხარისხის, ახალი არქიტექტურული ფორმების გაჩენაც. მაგრამ არა საგარეუბნო ტიპის სახლების აგება (მიუხედავად იმისა, რომ ურბანულ ქსოვილს აქ საკარმიდამო განაშენიანების სახე აქვს), არამედ კერძოდ ავლაბრისათვის დამახასიათებელი ურბანული მოცულობების დაპროექტება. ამასთან უპირატესობა უნდა მიენიჭოს ტრადიციული სამშენებლო მასალის გამოყენებას და ნეიტრალურ „ჩამქრალ“ ფერებს;

აქ მნიშვნელოვანია ისტორიულად ჩამოყალიბებულ ქუჩათა ქსელი და პერსპექტიული განვითარების თვალსაზრისით, ახალმშენებლობის წარმოების დროს გათვალისწინებული უნდა იყოს უბნის განაშენიანების მასშტაბები და მხედველობაში უნდა გვქონდეს შემდეგი გარემოებები:

- აქ აშენდა „სამების“ საკათედრო კომპლექსი და პრეზიდენტის რეზიდენცია. ეს ახალმშენებლობები ბუნებრივია გამოიწვევს უბნის გადაგეგმარებას. ამიტომ მნიშვნელოვანია შენარჩუნდეს ის რაც ღირებულია და ცვლილებების დროს გათვალისწინებული იყოს უბნის პერსპექტიული განვითარება, რათა ახალი მოცულობები ფორმით, მასალითა თუ ფასადების მხატვრულ-არქიტექტურული გადაწყვეტით არ იყოს ამოვარდნილი ზოგადი ისტორიული კონტექსტიდან;

- აქ, შესაძლებელია არსებულზე ოდნავ მოზრდილი ნაგებობების დაპროექტება. თუმცა, პროექტირებისას ზომიერებაა საჭირო რათა ისტორიული უბანი არ დაემსგავსოს საგარეუბნო კვარტალებს;

- სასურველია, რომ ნაკვეთების გაერთიანების შემთხვევაში არ დაპროექტდეს ერთიანი დიდი, სოლიდური მოცულობა და ნაგებობები წარმოჩინდნენ ცალკე მოცულობებად, თუმცა, მათი ფუნქციის საჭიროებისათვის შესაძლებელი ჩანს შენობების ერთმანეთთან დაკავშირება მსუბუქი სტრუქტურებით;

- მნიშვნელოვანია ასევე გათვალისწინებული იყოს აქ არსებული რამდენიმე ღირებული ნაგებობის არქიტექტურაში შემორჩენილი XIX-XXსს-ის დასაწყისის სამშენებლო ხელოვნებისა და მხატვრული გაფორმების სხვადასხვა ხერხი და ნიმუში, რაც სრულად ასახავს თავისი ეპოქის სტილისტურ ესთეტიკას;

- ამიტომ, ზოგადად შეიძლება ითქვას, რომ ახალ განაშენიანებაში რეკომენდებულია შენარჩუნდეს ძველის ძირითადი საფასადო სტრუქტურული მახასიათებლები და ზოგადი პროპორცია, რათა განაშენიანებას შეუნარჩუნდეს ისტორიულად ჩამოყალიბებული სახე. ინტერიერის მოწყობისას კი უფრო თავისუფალი მიდგომაა შესაძლებელი;

- შესანარჩუნებელია ეზოების სისტემა, ოღონდ არ არის საჭირო ამ ეზოებს ჰქონდეთ ნახევრადსაკარმიდამო ნაკვეთების სახე და შესაძლებელია თბილისური ტიპის შიდა ეზოების დაპროექტება. მოცულობები შესაძლებელია გაეწყოს ქუჩის პერიმეტრზე და ასევე კვარტალის შიდა ნაწილშიც;

- ამ მიკროუბნის არქიტექტურულად ჩამოყალიბებულ ხასიათად შესაძლოა მივიჩნიოთ აგურის შეულესავი წყობის ნაგებობები აგურისავე წყობით გამოყვანილი მარტივი არქიტექტურული დეტალებით. ასევე, შელესილი ფასადები კვლავ მარტივი არქიტექტურული ფორმებით. უბნის მხატვრული მთლიანობა სწორედ ამ ტიპის ნაგებობებით მიიღწევა;

- თუმცა აქ, პროექტირებისას უნდა მოხდეს ტრადიციულად ჩამოყალიბებული ჯანმრთელი ურბანული ქსოვილის სიღრმისეული შეგრძნება და იმ მიზეზების ნათლად დანახვა, რამაც განაპირობა განაშენიანების ესა თუ ის ტიპი ან სახე, რათა ახალი მოცულობები არ დაემსგავსოს ბუტაფორიას;

- სასურველია ასევე, რომ წარმოდგენილი იყოს ფოტომონტაჟი ახალი მოცულობების ჩასმით, არა მხოლოდ სახლის ჩვენებით, არამედ სხვადასხვა რაკურსებიდან, ზედხედის ჩათვლით, ფართო პერსპექტივის წარმოჩენით;

- მნიშვნელოვანია, რომ პროექტირება და მშენებლობა იყოს ხარისხიანი და ზოგადი არქიტექტურული კრიტერიუმები დაცული;

ხელოვნებათმცოდნე – ანა ჭანიშვილი
11. 03. 2019წ.

